

[Strona Główna](#) > ... > [Sprawy Rodzinne I Dziedziczenie](#) > [Rozwód I Separacja Sądowa](#) > [Latvia](#)

Rozwód i separacja sądowa

Autor treści:

European Judicial Network
(in civil and commercial
matters)

1 Po spełnieniu jakich warunków można uzyskać rozwód?

Katalog zamknięty przesłanek rozwiązania związku małżeńskiego określono w dziale „Prawo rodzinne” łotewskiego kodeksu cywilnego oraz rozdziale P ustawy o notariacie. Ogólne ramy instytucji małżeństwa opisano w dziale „Prawo rodzinne” łotewskiego kodeksu cywilnego.

Na Łotwie małżeństwo może rozwiązać wyłącznie sąd lub notariusz (*notārs*). Sąd może rozwiązać małżeństwo na wniosek jednego małżonka lub obojga małżonków. Notariusz może rozwiązać małżeństwo, jeżeli małżonkowie osiągnęli porozumienie co do rozwiązania łączącego ich związku małżeńskiego oraz jeżeli nie mają wspólnego małoletniego dziecka ani majątku wspólnego, natomiast w przypadku gdy mają wspólne małoletnie dziecko lub majątek wspólny, jeżeli zawarli pisemne porozumienie dotyczące wykonywania władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem, prawa do osobistej styczności z dzieckiem, obowiązku alimentacyjnego wobec dziecka oraz podziału majątku wspólnego.

Jednym z warunków wstępnych otrzymania rozwodu na tych zasadach jest zatem osiągnięcie porozumienia między małżonkami co do wykonywania władzy rodzicielskiej nad dziećmi zrodzonymi z małżeństwa, obowiązku alimentacyjnego oraz podziału majątku wspólnego.

Jeżeli małżeństwo ma zostać rozwiązane przez sąd, sąd musi orzec o rozkładzie pożycia małżeńskiego. Uznaje się, że do rozkładu pożycia małżeńskiego doszło, jeżeli małżonkowie zamieszkują oddzielnie i nie można oczekiwać, że ponownie wspólnie zamieszkają.

Jednym z warunków wstępnych otrzymania rozwodu na tych zasadach jest zatem osiągnięcie porozumienia między małżonkami co do wykonywania władzy rodzicielskiej nad dziećmi zrodzonymi z małżeństwa, obowiązku alimentacyjnego oraz podziału majątku wspólnego. Jeżeli małżonkowie nie osiągną takiego porozumienia, zagadnienia te zostaną rozstrzygnięte przez sąd jednocześnie z pozwem o rozwód.

2 Jakie są podstawy orzeczenia rozwodu?

Rozwiązanie małżeństwa przez notariusza

Związek małżeński może zostać rozwiązany, jeżeli nastąpił rozkład pożycia małżeńskiego i małżonkowie doszli do porozumienia co do rozwiązania łączącego ich związku małżeńskiego, a notariusz otrzymał wspólny wniosek podpisany przez małżonków. Jeżeli małżonkowie mają wspólne małoletnie dziecko lub majątek wspólny, do wniosku należy załączyć pisemne porozumienie co do wykonywania władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem, prawa do osobistej styczności z dzieckiem, obowiązku alimentacyjnego względem dziecka oraz podziału majątku wspólnego.

Rozwiązanie małżeństwa przez sąd

Małżeństwo może zostać rozwiązane przez sąd, jeżeli małżonkowie nie osiągną porozumienia co do rozwiązania łączącego ich związku małżeńskiego i spełniony zostanie jeden z poniższych warunków.

Małżonkowie zamieszkują oddzielnie od ponad roku; małżonkowie zamieszkują oddzielnie, nie prowadzą wspólnego gospodarstwa domowego, a jedno z małżonków zdecydowanie odmawia przywrócenia wspólnego gospodarstwa domowego, w związku z czym nie jest możliwe wspólne pożycie małżonków. To, że małżonkowie zamieszkują w miejscu będącym ich wspólną własnością, nie musi oznaczać, że prowadzą oni wspólne gospodarstwo domowe.

Jeżeli małżonkowie zamieszkiwali oddzielnie przez okres krótszy niż jeden rok, sąd może rozwiązać małżeństwo wyłącznie w przypadku, gdy:

- do rozkładu pożycia doszło wskutek stosowania przemocy fizycznej, seksualnej, psychologicznej lub ekonomicznej przez jednego z małżonków przeciwko małżonkowi, który żąda rozwiązania małżeństwa, przeciwko jego dziecku lub przeciwko wspólnemu dziecku małżonków;
- jedno z małżonków wyrazi zgodę na wniesienie pozwu o rozwód przez drugiego małżonka;
- jedno z małżonków rozpoczęło pożycie z inną osobą i ma w tym związku dziecko lub oczekuje narodzin dziecka.

Jeżeli małżonkowie zamieszkiwali oddzielnie przez okres krótszy niż jeden rok, jedno z małżonków wniesie pozew o rozwód, opierając się na innych podstawach niż trzy przesłanki wymienione powyżej, a drugie z małżonków nie zgadza się na rozwód, sąd nie może rozwiązać małżeństwa, lecz zawiesza postępowanie w celu umożliwienia pojednania się małżonków.

Jeżeli małżonkowie zamieszkiwali oddzielnie przez okres krótszy niż jeden rok, notariusz może rozwiązać małżeństwo wyłącznie w przypadku, gdy obydwój małżonkowie wyrażą na to zgodę i prześlą notariuszowi wniosek o rozwiązanie małżeństwa zgodnie z procedurą przewidzianą w ustawie o notariacie.

Jeżeli sąd uzna, że istnieje możliwość utrzymania małżeństwa we wspomnianych wyżej okolicznościach, postępowanie rozwodowe może zostać zawieszona na okres trwający maksymalnie sześć miesięcy w celu umożliwienia pojednania się małżonków.

Jeżeli jedno z małżonków wniesie pozew o rozwód przed upływem trzyletniego okresu oddzielnego zamieszkiwania, opierając się na innych podstawach niż trzy przesłanki wymienione powyżej, sąd nie może rozwiązać małżeństwa przed upływem trzyletniego okresu separacji przewidzianego w ustawie i musi zawiesić postępowanie w celu umożliwienia pojednania się małżonków.

Jeżeli małżonkowie zamieszkiwali oddzielnie przez okres krótszy niż trzy lata, notariusz może rozwiązać małżeństwo wyłącznie w przypadku, gdy oboje małżonkowie wyrażą na to zgodę i prześlą notariuszowi wniosek o rozwiązanie małżeństwa zgodnie z procedurą przewidzianą w ustawie o notariacie.

Sąd może odmówić rozwiązania małżeństwa nawet w przypadku, gdy nastąpił rozkład pożycia, jeżeli uzna utrzymanie małżeństwa za konieczne w świetle zaistnienia wyjątkowych okoliczności związanych z dobrem wspólnego małoletniego dziecka małżonków.

3 Jakie są skutki rozwodu w odniesieniu do:

3.1 osobistych relacji pomiędzy małżonkami (np. nazwisko)?

W momencie uprawomocnienia się wyroku orzekającego rozwód lub w momencie wydania zaświadczenia o rozwodzie przez notariusza wygasają prawa i obowiązki wynikające ze stosunku prawnego łączącego małżonków. Orzeczenie rozwodu może wiązać się z nałożeniem na byłych małżonków nowych obowiązków i przyznaniem im nowych praw. Po rozwiązaniu małżeństwa każda ze stron może zawrzeć nowy związek małżeński.

Zgodnie z kodeksem cywilnym małżonek, który zmienił swoje nazwisko po zawarciu związku małżeńskiego, ma prawo zatrzymać nowe nazwisko po rozwodzie lub, jeżeli wystąpi z odpowiednim wnioskiem, sąd lub notariusz przyzna mu prawo do używania nazwiska, które nosił przed zawarciem małżeństwa.

Na wniosek drugiego z małżonków sąd może zakazać małżonkowi, który przyczynił się do trwałego i zupełnego rozkładu pożycia, zatrzymania nazwiska noszonego od momentu zawarcia małżeństwa, pod warunkiem że nie ucierpi na tym dobro dziecka.

3.2 podziału majątku małżonków?

Notariusz może rozwiązać małżeństwo, jeżeli małżonkowie zawarli wcześniej pisemne porozumienie w sprawie podziału majątku wspólnego i jeżeli takie porozumienie zostało załączone do wniosku rozwodowego.

W przypadku rozwiązania małżeństwa przez sąd małżonkowie mogą uzgodnić podział majątku wspólnego. Jeżeli małżonkowie nie osiągną porozumienia w tej kwestii, ich roszczenia zostaną rozpatrzone przez sąd zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego lub postanowieniami umowy majątkowej małżeńskiej. W kodeksie cywilnym przewidziano dwa rodzaje małżeńskiego ustroju majątkowego – ustawowy i umowny – co determinuje sposób podziału majątku w przypadku rozwodu.

Jeżeli stosunki majątkowe są regulowane przepisami ustawowymi, w przypadku podziału majątku każde z małżonków ma prawo do zachowania tej części majątku, która stanowiła jego własność przed zawarciem małżeństwa, a także należący do niego majątek odrębny nabyty w czasie trwania małżeństwa. Majątek nabyty wspólnie lub samodzielnie przez jedno z małżonków w czasie trwania małżeństwa przy wykorzystaniu wspólnych środków uważa się za ich wspólny majątek. Przyjmuje się, że małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym, chyba że jedno z nich będzie w stanie wykazać i udowodnić, że majątek ten powinien zostać podzielony w innej proporcji.

Jeżeli stosunki majątkowe są regulowane postanowieniami umowy majątkowej małżeńskiej, w przypadku rozwodu podziału majątku dokonuje się w trybie – przewidzianym w przepisach prawnych – właściwym dla wybranego stosunku majątkowego, tj. rozdzielności lub wspólności majątkowej.

3.3 małoletnich dzieci małżonków?

W przypadku rozwodu kwestie wynikające ze stosunków prawnych w rodzinie, które zostały opisane powyżej, w szczególności te związane ze stosunkami prawnymi między rodzicami a dziećmi, nie mogą być rozpatrywane odrębnie.

Jeżeli małżeństwo ma zostać rozwiązane przez notariusza, małżonkowie muszą osiągnąć porozumienie nie tylko co do rozwodu, ale również co do władzy rodzicielskiej, prawa do osobistej styczności z dziećmi i obowiązku alimentacyjnego na rzecz dzieci. Do wniosku rozwodowego należy załączyć sporządzone wcześniej pisemne porozumienie co do wykonywania władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem, prawa do osobistej styczności z dzieckiem oraz obowiązku alimentacyjnego na rzecz dziecka.

Jeżeli małżeństwo ma zostać rozwiązane przez sąd, małżonkowie muszą dojść do porozumienia co do wykonywania władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem, prawa do osobistej styczności z dzieckiem oraz obowiązku alimentacyjnego na rzecz dziecka. Jeżeli nie osiągnięto żadnego tego rodzaju porozumienia i jeżeli roszczenia nie zostały wcześniej zaspokojone, należy je zgłosić wraz z pozwem rozwodowym; w przeciwnym wypadku sąd nie będzie mógł udzielić rozwodu.

Wpływ rozwodu na wykonywanie władzy rodzicielskiej

Odpowiedzialność za dziecko nie wygasa w momencie, gdy dziecko przestaje zamieszkiwać z jednym lub z obojgiem rodziców.

Jeżeli rodzice zamieszkują oddzielnie, w dalszym ciągu ponoszą wspólną odpowiedzialność za dziecko. Obowiązek wykonywania opieki i nadzoru nad dzieckiem spoczywa na tym z rodziców, z którym zamieszkuje dziecko.

Rodzice są zobowiązani do wspólnego podejmowania decyzji w kwestiach, które mogą wywrzeć istotny wpływ na rozwój dziecka. Spory między rodzicami zaistniałe na tym gruncie rozstrzyga sąd rodzinny (*bāriṅtiasa*), chyba że obowiązujące przepisy stanowią inaczej.

Wspólna władza rodzicielska nad dzieckiem zostaje zniesiona w momencie zawarcia między rodzicami porozumienia przyznającego wyłączną władzę rodzicielską nad dzieckiem jednemu z rodziców lub wydania stosownego orzeczenia sądowego.

Jeżeli dziecko pozostaje pod wyłączną władzą rodzicielską jednego z rodziców, takiemu rodzicowi przysługują wszystkie prawa i spoczywają na nim wszystkie obowiązki związane ze wykonywaniem władzy rodzicielskiej.

Drugiemu z rodziców należy zapewnić prawo do kontaktów z dzieckiem (prawo do utrzymywania kontaktów i osobistych relacji z dzieckiem).

Wpływ rozwodu na obowiązek alimentacyjny względem dziecka

W toku postępowania rozwodowego należy rozstrzygnąć kwestie związane z obowiązkiem alimentacyjnym względem dziecka. Rodzice są zobowiązani do wypłacania świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka stosownie do swoich możliwości i sytuacji finansowej. Obowiązek dostarczania środków na utrzymanie dziecka spoczywa na jego ojcu i matce do momentu, w którym dziecko będzie w stanie samodzielnie się utrzymywać. Obowiązek alimentacyjny nie wygasa, gdy dziecko wyprowadza się z domu rodzinnego lub przestaje zamieszkiwać z jednym lub z obojgiem rodziców. Po rozwiązaniu małżeństwa rodzice dziecka mogą wypracować wspólne porozumienie w zakresie świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka, ale jeżeli im się to nie uda, spór zostanie rozstrzygnięty przez sąd w toku postępowania rozwodowego.

3.4 obowiązku alimentacyjnego względem współmałżonka?

Zgodnie z kodeksem cywilnym były małżonek może, w toku postępowania rozwodowego, a nawet po rozwodzie, zażądać od drugiego małżonka alimentów, aby zachować dotychczasowy poziom życia, proporcjonalnie do możliwości finansowych drugiego małżonka. Obowiązek zapewnienia byłemu małżonkowi środków na utrzymania dotychczasowego poziomu życia wygasa, gdy:

- czas, który minął od rozwodu lub unieważnienia małżeństwa, jest równy czasowi trwania zakończonego małżeństwa lub czasowi pożycia w małżeństwie, które zostało unieważnione;
- były małżonek ponownie wstąpił w związek małżeński;
- dochód byłego małżonka jest wystarczający do samodzielnego utrzymania się;
- były małżonek celowo rezygnuje z utrzymywania się z własnej pracy;
- były małżonek, na którym spoczywa obowiązek alimentacyjny, nie dysponuje wystarczającymi środkami, aby samodzielnie się utrzymać, lub stał się niezdolny do pracy;
- były małżonek popełnił przestępstwo przeciwko drugiemu byłemu małżonkowi lub przeciwko życiu, zdrowiu, wolności, mieniu lub dobremu imieniu wstępnym lub zstępnym drugiego małżonka;
- były małżonek porzucił drugiego byłego małżonka znajdującego się w trudnej sytuacji, chociaż mógł udzielić mu pomocy;
- były małżonek celowo wniesie fałszywe oskarżenie o popełnienie przestępstwa przeciwko drugiemu byłemu małżonkowi lub jednemu z jego wstępnym lub zstępnym;
- były małżonek prowadzi rozrzutny lub niemoralny tryb życia;
- jeden z małżonków nie żyje lub został uznany za zmarłego;
- występują inne ważne powody.

4 Co w praktyce oznacza termin prawny „separacja sądowa”?

W łotewskim systemie prawnym nie przewidziano instytucji „separacji sądowej”.

5 Jakie są warunki orzeczenia separacji sądowej?

W łotewskim systemie prawnym nie przewidziano instytucji „separacji sądowej”.

6 Jakie są skutki prawne separacji sądowej?

W łotewskim systemie prawnym nie przewidziano instytucji „separacji sądowej”.

7 Co w praktyce oznacza termin „unieważnienie małżeństwa”?

Związek małżeński może zostać unieważniony, jeżeli został zawarty z naruszeniem przepisów ustawowych, przez co jego zawarcie było niezgodne z prawem. Z chwilą uprawomocnienia się wyroku unieważniającego małżeństwo uznaje się, że strony nigdy nie zawarły związku małżeńskiego, a małżeństwo było nieważne od momentu jego zawarcia. Warto wspomnieć, że małżeństwo można unieważnić również po uzyskaniu rozwodu.

8 Jakie są warunki orzeczenia unieważnienia małżeństwa?

Małżeństwo może zostać unieważnione wyłącznie na podstawie następujących ustawowych przesłanek:

- jeżeli małżeństwo nie zostało zarejestrowane przez urzędnika stanu cywilnego ani przez duchownego jednego z wyznań religijnych wymienionych w kodeksie cywilnym;
- jeżeli małżeństwo zostało zawarte dla pozorów bez zamiaru założenia rodziny;
- jeżeli małżeństwo zostało zawarte, zanim oboje małżonkowie ukończyli osiemnaście lat lub, w niektórych przypadkach, zanim jedno z małżonków ukończyło szesnaście lat, kiedy to małżeństwo z osobą pełnoletnią może zostać uznane za ważne, jeżeli rodzice lub opiekunowie nieletniego małżonka wyrażą zgodę na jego zawarcie; takie małżeństwo nie może jednak zostać unieważnione, jeżeli po zawarciu związku małżeńskiego doszło do poczęcia dziecka lub jeżeli oboje małżonkowie osiągnęli wiek małżeński przed wydaniem wyroku o unieważnieniu małżeństwa;
- jeżeli w momencie zawierania małżeństwa jedno z małżonków znajdowało się w stanie, który uniemożliwiał mu zrozumienie znaczenia podejmowanych przez siebie działań lub kontrolę nad nimi;
- jeżeli małżeństwo zostało zawarte między osobami, między którymi istnieje stopień pokrewieństwa uniemożliwiający im zawarcie związku małżeńskiego w świetle obowiązujących przepisów, tj. między wstępnymi lub zstępnymi, bratem i siostrą lub bratem przyrodnym i siostrą przyrodnią;
- jeżeli małżeństwo zostało zawarte między przysposabiającym a przysposobianym, chyba że stosunki prawne ustanowione w wyniku przysposobienia zostały rozwiązane;
- jeżeli małżeństwo zostało zawarte między opiekunem a jego podopiecznym lub między kuratorem a osobą objętą kuratelą przed rozwiązaniem stosunków wynikających z faktu objęcia opieką lub kuratelą;
- jeżeli jedno z małżonków pozostawało już w związku małżeńskim.

We wszystkich tych przypadkach powództwo o unieważnienie małżeństwa może zostać wytoczone w dowolnym momencie przez którąkolwiek zainteresowaną stronę lub przez prokuratora. Jeżeli rozwiązanie małżeństwa nastąpiło wskutek śmierci lub rozwodu, do wytoczenia powództwa o jego unieważnienie upoważnione są wyłącznie osoby, na których prawa wpływa pozew o unieważnienie małżeństwa. Powództwa o unieważnienie małżeństwa nie można wytoczyć po śmierci obojga małżonków.

9 Jakie są skutki prawne unieważnienia małżeństwa?

Małżonek, którego małżeństwo zostało unieważnione, wraca do nazwiska, które nosił przed zawarciem małżeństwa. Jeżeli małżonek nie był świadomy w momencie zawierania związku małżeńskiego, że jest on nieważny, może wystąpić do sądu o wydanie zgody na zatrzymanie nazwiska noszonego po zawarciu małżeństwa.

Jeżeli w momencie zawierania małżeństwa jedno z małżonków było świadome, że jest ono obarczone nieważnością, drugie z małżonków ma prawo żądać od takiego małżonka nie tylko środków pozwalających na utrzymanie dotychczasowego poziomu życia, lecz także odszkodowania za straty moralne.

W przypadku unieważnienia małżeństwa okoliczności zwalniające byłego małżonka z obowiązku zapewnienia drugiemu z małżonków środków pozwalających mu na utrzymanie dotychczasowego poziomu życia są takie same jak w przypadku rozwodu (zob. pytanie 3.4).

Jeżeli chodzi o podział majątku w przypadku unieważnienia małżeństwa, każdy z byłych małżonków jest uprawniony do zachowania majątku, który stanowił jego własność przed zawarciem małżeństwa, a także majątku odrębnego nabytego przez siebie w trakcie trwania wspólnego pożycia. Udziały byłych małżonków w majątku wspólnym są równe.

Udziały byłych małżonków w majątku wspólnym są równe. Jeżeli małżonkowie w chwili zawierania małżeństwa nie byli świadomi, że jest ono obarczone nieważnością, podziału majątku dokonuje się zgodnie z przepisami kodeksu cywilnego regulującymi podział majątku wspólnego. Jeżeli jednak tylko jedno z małżonków nie było świadome, że małżeństwo jest nieważne, zasady podziału majątku są takie same jak w przypadku rozwodu, wyłącznie w odniesieniu do tego małżonka, który nie wiedział, że małżeństwo jest nieważne.

10 Czy istnieją jakieś alternatywne sposoby, poza drogą sądową, rozwiązywania problemów związanych z rozwodem?

Na Łotwie małżeństwo może zostać rozwiązane przez notariusza na wspólny wniosek małżonków. Procedura rozwiązania małżeństwa przez notariusza jest określona w rozdziale P ustawy o notariacie. Notariusz rozwiąże małżeństwo, jeżeli oboje małżonkowie wyrazili zgodę na rozwód i nie mają wspólnego małoletniego dziecka ani majątku wspólnego lub jeżeli, w przypadku gdy mają wspólne małoletnie dziecko lub majątek wspólny, zawarli pisemne porozumienie co do wykonywania władzy rodzicielskiej nad małoletnim dzieckiem, prawa do kontaktów z dzieckiem, świadczeń alimentacyjnych na rzecz dziecka i podziału majątku wspólnego.

11 Gdzie należy złożyć pozew/wniosek o rozwód/separację sądową/unieważnienie małżeństwa? Jakich formalności należy dopełnić i jakie dokumenty należy załączyć do pozwu/wniosku?

Rozwiązanie małżeństwa przez notariusza

Jeżeli małżeństwo ma zostać rozwiązane przez notariusza, nie obowiązuje żadna określona właściwość miejscowa – strony mogą się bowiem zwrócić w tej sprawie do dowolnego notariusza w kraju. Nie dotyczy to sytuacji o charakterze transgranicznym objętych zakresem rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003. Jeżeli zgodnie z przepisami Unii Europejskiej lub jakimikolwiek innymi przepisami międzynarodowymi rozwód transgraniczny nie będzie podlegał jurysdykcji łotewskiej, notariusz nie może wszcząć postępowania rozwodowego i musi poinformować o tym fakcie małżonków.

Prawo właściwe dla transgranicznych spraw rozwodowych ustala się zgodnie z rozporządzeniem Rady (UE) nr 1259/2010 z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie wprowadzenia w życie wzmocnionej współpracy w dziedzinie prawa właściwego dla rozwodu i separacji prawnej.

Wniosek rozwodowy składany u notariusza musi zawierać następujące informacje:

- imię, nazwisko i osobisty numer identyfikacyjny każdego z małżonków (jeżeli małżonek nie posiada osobistego numeru identyfikacyjnego, rok, dzień i miesiąc jego urodzenia);
- rok, dzień i miesiąc zawarcia związku małżeńskiego oraz numer wpisu w księdze stanu cywilnego;
- państwo, w którym zarejestrowano małżeństwo, i nazwę organu lub wyznanie oraz imię i nazwisko duchownego, przed którym zawarto związek małżeński;
- informacje o tym, czy małżonkowie mają wspólne małoletnie dzieci i czy osiągnęli porozumienie co do wykonywania władzy rodzicielskiej nad małoletnimi dziećmi, prawa do osobistej styczności z dziećmi i obowiązku alimentacyjnego;
- informacje o tym, czy małżonkowie posiadają majątek wspólny i czy zawarli porozumienie co do podziału majątku wspólnego;
- informacje o nazwiskach małżonków po uzyskaniu rozwodu.

Do wniosku należy załączyć oryginał aktu małżeństwa lub jego odpis lub wyciąg wydany przez urząd stanu cywilnego lub oświadczenie z urzędu stanu cywilnego.

Jeżeli małżonkowie mają wspólne małoletnie dziecko lub majątek wspólny, do wniosku należy załączyć pisemne porozumienie co do wykonywania władzy rodzicielskiej nad wspólnym małoletnim dzieckiem, prawa do osobistej styczności z dzieckiem, obowiązku alimentacyjnego względem dziecka oraz podziału majątku wspólnego.

Rozwiązanie małżeństwa przez sąd

Pozew rozwodowy lub pozew o unieważnienie małżeństwa należy wnieść do właściwego sądu rejonowego lub miejskiego (*rajona (pilsētas) tiesa*) – zazwyczaj będzie to sąd właściwy dla miejsca zamieszkania pozwanego lub, w przypadku braku takiego miejsca, dla faktycznego miejsca zamieszkania pozwanego. Pozew można również wnieść do sądu właściwego dla zadeklarowanego miejsca zamieszkania powoda lub, w przypadku braku takiego miejsca, dla faktycznego miejsca zamieszkania powoda, jeżeli:

- wspólnie z powodem zamieszkują małoletni;

- pozew dotyczy małżeństwa zawartego z osobą odbywającą karę więzienia;
- pozew dotyczy małżeństwa zawartego z osobą, która nie ma zadeklarowanego miejsca zamieszkania i której miejsce zamieszkania jest nieznane lub która zamieszkuje za granicą.

Zasady ustalania jurysdykcji w sprawach dotyczących rozwodu, separacji sądowej i unieważnienia małżeństwa, w przypadku gdy jedno z małżonków ma miejsce zwykłego pobytu w innym państwie członkowskim lub jest obywatelem innego państwa członkowskiego, zostały zawarte w rozporządzeniu Rady (WE) nr 2201/2003 z dnia 27 listopada 2003 r. dotyczącym jurysdykcji oraz uznawania i wykonywania orzeczeń w sprawach małżeńskich oraz w sprawach dotyczących odpowiedzialności rodzicielskiej, uchylającym rozporządzenie (WE) nr 1347/2000.

Po ustaleniu właściwego państwa członkowskiego stosuje się przepisy krajowego kodeksu postępowania cywilnego tego państwa członkowskiego.

Przepisy w zakresie jurysdykcji w sprawach rozwodowych zostały również zawarte w międzynarodowych umowach dwustronnych dotyczących pomocy prawnej i stosunków prawnych, które zostały podpisane z państwami nienależącymi do UE i które są wiążące dla Łotwy.

Zgodnie z § 128 i 235¹ kodeksu postępowania cywilnego pozew sądowy musi zawierać następujące informacje:

- nazwę sądu, do którego kierowany jest pozew;
- imię i nazwisko, osobisty numer identyfikacyjny oraz miejsce zameldowania powoda, a w przypadku braku takiego miejsca – faktyczne miejsce zamieszkania powoda; w przypadku osoby prawnej – nazwę (firmę), numer rejestracyjny i adres siedziby statutowej. Powód może również wskazać inny adres do celów korespondencji z sądem;
- imię i nazwisko, osobisty numer identyfikacyjny, miejsce zameldowania i ewentualny dodatkowy zadeklarowany adres zamieszkania pozwanego lub zainteresowanej strony, a w przypadku braku takiego adresu – adres faktycznego miejsca zamieszkania; w przypadku osoby prawnej – nazwę (firmę), numer rejestracyjny i adres siedziby statutowej. Należy również podać osobisty numer identyfikacyjny lub numer rejestracyjny pozwanego, jeżeli jest on znany;
- imię i nazwisko, osobisty numer identyfikacyjny i adres pełnomocnika powoda do celów korespondencji z sądem, jeżeli pozew został wniesiony przez pełnomocnika, lub – w przypadku osoby prawnej – nazwę, numer rejestracyjny i adres siedziby statutowej;
- w przypadku powództwa o zwrot środków pieniężnych – nazwę instytucji kredytowej i ewentualnie numer rachunku, na który należy dokonać płatności;
- przedmiot roszczenia;
- kwotę roszczenia, jeżeli roszczenie może zostać wyrażone w formie pieniężnej, ze wskazaniem sposobu, w jaki obliczono kwotę, która ma zostać zwrócona, lub będącą przedmiotem sporu;
- okoliczności faktyczne, na których powód opiera swoje powództwo, oraz dowody na potwierdzenie tych okoliczności;
- podstawę prawną;
- żądanie powoda;
- wykaz dokumentów załączonych do pozwu;
- datę sporządzenia pozwu oraz wszelkie inne informacje, które mogą być przydatne.

Wniosek rozwodowy musi zawierać również następujące informacje:

- od jakiego czasu strony zamieszkują osobno;
- czy drugie z małżonków zgadza się na rozwód;
- czy strony osiągnęły porozumienie co do wykonywania władzy rodzicielskiej nad dziećmi, prawa drugiego z rodziców do osobistej styczności z dziećmi, świadczeń alimentacyjnych i podziału majątku wspólnego oraz informacje o ewentualnym wytoczeniu odrębnych powództw.

Pozew musi zostać podpisany przez powoda lub jego pełnomocnika. W przypadku postępowania rozwodowego lub postępowania w sprawie unieważnienia małżeństwa pełnomocnik strony musi dysponować szczególnym umocowaniem do prowadzenia danej sprawy. Umocowanie do prowadzenia sprawy rozwodowej lub sprawy o unieważnienie małżeństwa obejmuje również wszelkie inne powiązane zagadnienia.

Do pozwu należy załączyć następujące dokumenty:

- uwierzytelnioną kopię pozwu celem doręczenia pozwanemu;

- dokument potwierdzający uiszczenie opłaty skarbowej i pokrycie pozostałych kosztów sądowych zgodnie z obowiązującą procedurą i w kwocie wskazanej w przepisach;
- dokument lub dokumenty potwierdzające wystąpienie okoliczności, na których opiera się pozew (np. akt małżeństwa).

12 Czy mogę uzyskać pomoc prawną na pokrycie kosztów postępowania?

Co do zasady, państwo zapewnia pomoc prawną, jeżeli środki finansowe lub poziom dochodów danej osoby uniemożliwiają jej wykonywanie przysługujących jej praw lub jeżeli taka osoba znajdzie się nieoczekiwanie w takich okolicznościach i sytuacji finansowej, które to uniemożliwiają (np. klęska żywiołowa, działanie siły wyższej lub inne okoliczności pozostające poza jej kontrolą), lub jeżeli dana osoba jest całkowicie zależna od organu rządowego lub samorządowego, co sprawia, że może mieć ona obiektywne trudności z wykonywaniem swoich praw. Pomoc prawną przyznaje się zgodnie z przepisami ustawy o państwowej pomocy prawnej.

Pomoc prawna z reguły służy pokryciu wydatków związanych z przygotowaniem dokumentów procesowych, doradztwem prawnym w trakcie postępowania, zastępstwem procesowym przed sądem i wykonaniem wyroku sądu.

Łotwa zapewnia również pomoc prawną zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003.

13 Czy istnieje możliwość wniesienia odwołania od orzeczenia rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa?

W pierwszej instancji sprawę rozpoznaje sąd rejonowy lub miejski (*rajona (pilsētas) tiesa*). Wyrok można zaskarżyć do sądu okręgowego (*apgabaltiesa*), przy czym może być on również przedmiotem skargi kasacyjnej (*kasācija*).

Należy wspomnieć, że jeżeli małżeństwo ma zostać rozwiązane przez notariusza, wiarygodność dokumentów poświadczonych zgodnie z procedurą przewidzianą w ustawie nie może być podważana. Wiarygodność tych dokumentów można podważyć w odrębnym postępowaniu.

Wszelkie skargi dotyczące nieprawidłowości przy wywiązywaniu się przez notariusza ze spoczywających na nim obowiązków lub skargi dotyczące odmowy wypełnienia przez niego tych obowiązków należy składać w sądzie okręgowym sprawującym nadzór nad działalnością danego notariusza w terminie jednego miesiąca od dnia, w którym notariusz przeprowadził czynność będącą przedmiotem skargi lub odmówił jej przeprowadzenia.

14 Co powinienem zrobić, aby państwo członkowskie uznało orzeczenie rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa wydane przez sąd innego państwa członkowskiego?

Orzeczenie dotyczące rozwodu, separacji sądowej lub unieważnienia małżeństwa wydane w innym państwie członkowskim jest uznawane na Łotwie zgodnie z przepisami rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003. Zgodnie z przepisami tego rozporządzenia orzeczenie wydane w jednym państwie członkowskim powinno zostać uznane w pozostałych państwach członkowskich bez konieczności dokonywania szczególnych ustaleń proceduralnych. Aby zagwarantować, że orzeczenie dotyczące rozwodu, separacji sądowej lub unieważnienia małżeństwa wydane w innym państwie członkowskim zostanie uznane na Łotwie, dowolna zainteresowana strona może, zgodnie z procedurami przewidzianymi w rozporządzeniu Rady (WE) nr 2201/2003, wystąpić z wnioskiem o ustalenie, że orzeczenie podlega lub nie podlega uznaniu, składając wniosek o uznanie (*atzīšana*) lub o uznanie i wykonanie (*atzīšana un izpildīšana*) orzeczenia sądu zagranicznego do sądu rejonowego lub miejskiego właściwego dla miejsca, w którym orzeczenie ma zostać wykonane, lub dla zadeklarowanego miejsca zamieszkania strony przeciwnej, a w przypadku braku takiego miejsca – dla jej faktycznego miejsca zamieszkania.

Sąd w składzie jednoosobowym podejmuje decyzję w sprawie uznania lub uznania i wykonania orzeczenia sądu zagranicznego, opierając się na treści złożonego wniosku i załączonych do niego dokumentach, w terminie 10 dni od daty złożenia wniosku, bez wzywania stron do stawienia się. Sędzia może odmówić uznania orzeczenia na Łotwie wyłącznie w oparciu o jedną z przesłanek nieuznania orzeczenia wymienionych w art. 22 rozporządzenia

Rady (WE) nr 2201/2003. Zgodnie z treścią tego artykułu orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim może zostać nieuznane na Łotwie w następujących przypadkach:

- jeżeli uznanie byłoby jawnie sprzeczne z porządkiem publicznym Łotwy;
- jeżeli zostało wydane zaocznie, w przypadku gdy stronie przeciwnej nie doręczono pisma wszczynającego postępowanie lub pisma równorzędnego w czasie i w sposób umożliwiający jej przygotowanie obrony, chyba że zostanie ustalone, że strona przeciwna jednoznacznie zgadza się z orzeczeniem;
- jeżeli orzeczenia nie da się pogodzić z orzeczeniem wydanym w postępowaniu między tymi samymi stronami na Łotwie;
- jeżeli orzeczenia nie da się pogodzić z wcześniejszym orzeczeniem wydanym w innym państwie członkowskim lub w państwie trzecim między tymi samymi stronami, o ile wcześniejsze orzeczenie spełnia warunki niezbędne do jego uznania na Łotwie.

Zgodnie z § 638 kodeksu postępowania cywilnego wniosek o uznanie orzeczenia musi zawierać następujące informacje:

- nazwę sądu, do którego kierowany jest pozew;
- imię i nazwisko, osobisty numer identyfikacyjny (a w przypadku braku takiego numeru – inne dane umożliwiające identyfikację) i adres wnioskodawcy do celów korespondencji z sądem; w przypadku osoby prawnej – nazwę, numer rejestracyjny i adres siedziby statutowej;
- imię i nazwisko, osobisty numer identyfikacyjny (a w przypadku braku takiego numeru – inne dane umożliwiające identyfikację), zadeklarowane miejsce zamieszkania i wszelkie dodatkowe zadeklarowane adresy strony przeciwnej, a w przypadku braku takiego miejsca – faktyczne miejsce zamieszkania strony przeciwnej; w przypadku osoby prawnej – nazwę, numer rejestracyjny i adres siedziby statutowej;
- przedmiot wniosku i okoliczności faktyczne, na których oparto wniosek;
- wniosek o uznanie lub o uznanie i wykonanie w całości lub w części orzeczenia sądu zagranicznego;
- dane umocowanego pełnomocnika i jego adres, jeżeli taki pełnomocnik został wyznaczony do prowadzenia sprawy na terytorium Łotwy;
- wykaz załączonych dokumentów;
- datę i godzinę sporządzenia wniosku.

Zgodnie z art. 37 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 do wniosku o uznanie orzeczenia wydanego przez sąd w innym państwie członkowskim należy załączyć:

- odpis orzeczenia, który spełnia warunki niezbędne do ustalenia jego autentyczności;
- jeżeli orzeczenie wydano zaocznie, dokument stwierdzający, że pismo wszczynające postępowanie (postępowanie rozwodowe, postępowanie w sprawie separacji sądowej lub postępowanie o unieważnienie małżeństwa) doręczono stronie przeciwnej; wnioskodawca może również przedłożyć dokument potwierdzający, że strona przeciwna jednoznacznie zgadza się z orzeczeniem wydanym zaocznie;
- zaświadczenie wydane przez właściwy organ lub sąd państwa członkowskiego pochodzenia orzeczenia, zgodnie z art. 39 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003.

15 Do którego sądu należy się zwrócić, aby sprzeciwić się uznaniu orzeczenia rozwodu/separacji sądowej/unieważnienia małżeństwa wydanego przez sąd innego państwa członkowskiego? Jaka procedura ma zastosowanie w takich sytuacjach?

Zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 2201/2003 zainteresowana strona może sprzeciwić się uznaniu na Łotwie orzeczenia dotyczącego rozwodu, separacji sądowej lub unieważnienia małżeństwa wydanego w innym państwie członkowskich za pośrednictwem dwóch środków.

Po pierwsze, zgodnie z art. 21 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 każda zainteresowana strona może wystąpić do sądu z wnioskiem o ustalenie, że orzeczenie wydane w innym państwie członkowskim nie podlega uznaniu na Łotwie.

Po drugie, strona przeciwna w sprawie dotyczącej uznania orzeczenia może sprzeciwić się uznaniu orzeczenia na Łotwie nawet wówczas, gdy inna osoba złożyła wniosek o uznanie takiego orzeczenia, a sąd rejonowy lub miejski uznał już to orzeczenie na podstawie złożonego wniosku. Strona przeciwna może wyrazić sprzeciw wobec

uznania na Łotwie orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim, zaskarżając orzeczenie sądu rejonowego lub miejskiego o uznaniu orzeczenia. Zgodnie z art. 33 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 orzeczenie sądu rejonowego lub miejskiego o uznaniu orzeczenia wydanego przez sąd w innym państwie członkowskim można zaskarżyć do sądu okręgowego, wnosząc środek zaskarżenia (*blakus sūdzība*) do sądu, który wydał to orzeczenie, przy czym kierując go do właściwego sądu okręgowego. Strona przeciwna lub wnioskodawca mogą zaskarżyć orzeczenie sądu okręgowego o uznaniu orzeczenia do Senatu Sądu Najwyższego (Augstākās tiesas Senāts), wnosząc środek zaskarżenia do sądu, który wydał to orzeczenie, przy czym kierując go do Wydziału Spraw Cywilnych Senatu Sądu Najwyższego.

Strona przeciwna może sprzeciwić się uznaniu orzeczenia wydanego w innym państwie członkowskim wyłącznie w oparciu o jedną z przesłanek nieuznania orzeczenia, o których mowa w art. 22 rozporządzenia Rady (WE) nr 2201/2003 (zob. pytanie 14).

16 Jakie przepisy prawa odnoszące się do rozwodu stosuje sąd w postępowaniu rozwodowym pomiędzy małżonkami, którzy nie mieszkają w danym państwie członkowskim, lub którzy są obywatelami różnych państw?

Sposób ustalania prawa właściwego jest określony w [rozporządzeniu Rady \(UE\) nr 1259/2010 z dnia 20 grudnia 2010 r. w sprawie wprowadzenia w życie wzmocnionej współpracy w dziedzinie prawa właściwego dla rozwodu i separacji prawnej \(rozporządzenie Rzym III\)](#).

Linki

<https://www.tiesas.lv/>

<https://www.llrx.com/2002/11/features-latvian-law-guide/> (po angielsku)

<https://vvc.gov.lv>

<https://www.tm.gov.lv/lv>

Ta strona jest częścią portalu [Twoja Europa](#).

Państwa [opinia](#) na temat przydatności przedstawionych informacji jest dla nas ważna.

Ostatnia aktualizacja: 29/05/2024

Za wersję tej strony w języku danego kraju odpowiada właściwy punkt kontaktowy Europejskiej Sieci Sądowej (EJN). Tłumaczenie zostało wykonane przez służby Komisji Europejskiej. Jeżeli właściwy organ krajowy wprowadził jakieś zmiany w wersji oryginalnej, mogły one jeszcze nie zostać uwzględnione w tłumaczeniu. ESS ani Komisja Europejska nie ponoszą odpowiedzialności za wszelkie informacje, dane lub odniesienia zawarte w tym dokumencie. Informacje na temat przepisów dotyczących praw autorskich, które obowiązują w państwie członkowskim odpowiedzialnym za niniejszą stronę, znajdują się w informacji prawnej.